

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Quaestio 17 [i. e. 37]. De h[a]ereticis in iure ciuili no[m]i[n]atis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

lianus, a quo Priscillianista, Lucifer Sardiniae episcopus, a quo Luciferiani, Iovinianus Monachus, a quo Iovinianista, Heluidius, a quo Heluidiani, Paternus, a quo Paterniani, Arabici, quia de Arabia, Tertullian, Africanus presbiter, a quo Tertullianista, Tessaresca decatur, Nyctages, Pelagius monachus, a quo Pelagiani, Nestorius Constantinopolitani Episcopi, a quo Nestoriani, Sabbatius, Caelestius, Eustathius, Iulianus Celsanensis, Caelestinus, Maximinus, Maximus, Vnicus, Lampecius, Eutyches, Petrus, Abacius, Eutyches Constantinopolitanus Abbas, a quo Eutychiani, Acephali, Theodosius Alexandriae episcopus, a quo Theodosiani, Gaianus Alexandriae episcopus, a quo Gaianista, Agnoita, Trichite.

Heretici in Decretalibus condénati.

2 Ex Decretalibus vero extra de haeret. c. Excommunicamus. 2. habentur isti: Cathari, Patreni, pauperes de Lugduno, Passagini, Tolapini, Arnaldisti, Speronista.

De Haereticis per Extravagantes condemnati.

3 Extravagantibus autem nullus habetur ex nomine, nisi in extravagante domini Iohannis xxij. Quia vir reprobus, ubi damnatur, ac frequenter haeret, ibi nominatur scilicet Michael de Celsena praedictus, ordinis fratrum Minorum quondam Generalis Minister, sed postmodum propter haesim depositus, & condemnatus.

C O M M E N T. L X I I

Haeretici per ecclesiam condemnati, de quibus agitur in iure canonico. De argumenta sine materia huius quaestionis copiose disserunt Eymericus supra in hac eadem parte, q. 6. 7. & 8. quibus locis diximus, quae hanc quaestionem illustrabunt. Et rursus de Michael de Celsena, cuius meminit auctor in fine huius quaest. num. 3. egimus copiose in hac parte, super q. 15.

Iam haec quaestio in omnibus Directorij codicibus erat depravata, quam tamen sua integritati restitimus iuxta emendationem iuris canonici nuper Roma impressi.

Cum vero auctor hic agit de haeret. damnatis in toto iure canon. intellige de damnatis nominatim, & expresse sub proprijs nominibus, ut patet: non autem de damnatis in genere, de quibus agitur in multis locis iuris canonici: sed praecipue in c. excommunicamus l. 2. & in cap. Ad abolendam, extra de haeret.

Q V A E S T. XXXVII.

De haeretic. in iure civili nominatis.

Rigesi maleptima quaestio est Haeretici condemnati per ecclesiam, de quibus agitur in iure civili, qui sunt:

A Ad haec respondemus, q. c. de haere. leg. Ariani, enumeratur quae plures haeretici de illis, qui eum enumeratur 24. q. 3. c. Quidam autem haeretici, de quibus est actum supra q. proxima. Enumerantur etiam ibi alij, de quibus non agitur in Decretis, nec Decretalibus, nec extravagantibus, & sunt isti: Pneumatomachi: b Papijanista: c Papijanista: a Borborite: e Messaliani: f Euchyta, siue Euthymastae: Audiani: h Hydroparastata: i Talcodrogete: j Batrachita: k Marcelliani: l Encratiste: m Apotactae: n Saecophori: o T

COMMENT. LXII

B Haec quaestio de omnibus exemplis erat omnino mendosa, et depravata, recitabanturque in ea quaedam nomina portenta nihil penitus significatia quam inspecto Eymeri. instituto restitimus etiam Ariani. c. de haeret. cum n. Eymeri, videret quaedam in d. l. Ariani, numerari haeticos, qui in iure canon. non recensentur, ut omnino notitia haberetur eos hic instituit tantum recensere ex iure civili, quorum mentio non videbatur facta in iure canon. ita nos eos tantum selegimus, qui Pontificio iure non commenerentur: atque ita instituto auctoris respondentes, quaestionem suam restitimus integritati.

Coniendi tamen sumus haeticos, qui hac quaest. numerantur in iure canonico recenseri nominibus diversis, tamen si res ipsa conveniant: ut sequenti demonstrabimus.

a Enumerantur etiam ibi alij de quibus non agitur in Decretis, & c. Non agitur sub istem nominibus, & appellacionibus, haereses tamen ibi numeratae his competunt: nam ydem haeretici, aut ob alias res haereses aut ob alias causas diversas appellaciones sunt sortiti.

b Et sunt isti Pneumatomachi.] Tra vocat Epiphanius, haeresi 74. ubi contra hos graviter more suo differit, & ita recte istius graeco vocabulo appellatur, non Pneumachomachi, aut Pneumachomachi, ut apud Lutzeburg, in catalogo haeret. ita vero dicti sunt quod Spiritui sancto adversentur, seu pugnent quodammodo contra Spiritum sanctum, dum ipsum negant esse Deum. hi non differunt a Macedonianis, quos damnat Synodus Constantinopol. ut dicitur supra par. 1. super cap. Sancta Romana. vnde Ioan. Damascen. Pneumachomachi, inquit, id est cum Spiritu bellantes, aut Spiritus hostes, a Macedonia Spiritu hoste nominati sunt. Spiritum autem sanctum ab eis contumeliosus afficit, quem Deum esse negat Epiphanius praecitato loco docet his verbis: In Spiritum sanctum omnes hi blasphemi sunt: non connumerantes ipsum Patri, & Filio in deitate. haec Epiphanius.

c Papijanista.] Sunt qui putent nictos esse Papijanistas a Papi Hieropolitano Episcopo Joann. Evangelista auditore, & Polycarpi condiscipulo, de quo multa Eusebius lib. 3. c. de hist. Eccles. hunc auctorem Castus lib. 1. adversus haereses errorum suo renuntiasse indicat, a quo non multum dissentit Ioannes Picius in Apologia sua, q. 7.

Haeretici, qui huc sunt secti Chilitae, dicitur sibi, eos q. post mille annos Christum in terris, in carne

cum electi regnaturum Judaico arbitrentur, vt referunt B. Hieronymus, & Trithemius.

Lutsemburgus in catalogo hereticorum, verbo, Papiasite, ait hos esse de secta Manicheorum ponentium duo contraria principia.

d. Pepuzite.] Eisdem vocat Pepuzianos. August. haresi 28. & Epiphanius haresi 49. hos Nicephorus lib. 12. c. 2. cum Montanisistis, & Phrygiis coniungit. Epiphanius cum alijs nam haresi 49. ita scribit: Quintilianis, qui & Popuziani appellantur, Artoclytisque, ac Priscilliani, ijdem sunt cum Phrygiis, & ex ipsis originem duxerunt.

hæc ille. Pepuzitis Pepuzæ ciuitatis seu villa Thomæ dicitur, in qua Montanus, & Prisca, & Maximilla, à quibus hæc duxerunt originem, vixerunt. apud hos femina dignitate sacerdotali honorabantur.

Horum alias nefandas, & sordidas opiniones refert Epiphanius præcitato loco, & Petrus Godofredus in l. c. Arriani. C. de hæreticis his consensiebant illi hæreticis, qui pro vino, lac in calicibus consecrabant quos Iulius Primum in epist. Aegypti missis graueret confutauit.

Borborites.] Hos Borborianos appellat Epiphanius haresi 26. quorum, & alia ibi refert portentosa nomina: nam idem Ghostiel dicitur, & Coddiana, & Stratoticus, & Phioibonites, & Zachæi, & Barbelite, hos Borboritas partem esse Manichei furoris testatur Imperator in l. quoniam. C. de hæreticis. Excepit scilicet his, quos, vel Manicheus furor, cuius partem, & Borboritas esse manifestum est. de his plura Epiphanius præcitato loco, & alij, quos omitto consulto.

Messaliani. Messaliani, siue Massaliani, Eucharyste, siue Enthouasiæ, ijdem sunt, vt colligitur ex concilio primo Constantinopolitano, cuius canones habes in primo concilio tom. 1. pag. 620. vbi damnati sunt, de quibus ita ibi: Venientes ad nos sapientissimi, & religiosissimi Episc. Valeriani, & Amphilochnus proposuerunt in cõmuni confiderandum de Messalianis, hoc est, Eucharystis, vel Enthouasiis, qui in Paphlisa versantur, vel quocunque nomine continentatissima hæresis vocatur. hæc ibi B. Augustinus in catalogo hæreseos, haresi 57. Messalianos vocat Plallianos, siue Eucharystas. Eucharysta aut, seu Enthouasiæ dicitur ab orando, & sacrificando, vt præcitati scribunt: horum enim præcipua hæresis fuit semper absque ulla intermissione oradum esse, & ad omnia sufficere orationem. de his multa etiam Nicephorus lib. 1. c. 14.

& Cassiod. in tripar. hist. lib. 7. c. 11. & Theodoritus lib. 4. cap. 10. hist. Eccles. De his nefanda etiam multa commemorat Michael Psellus in libro de demonibus, quem refert Petrus Godofredus in l. c. Arriani. C. de hæretic. ea nos breuitatis gratia omittimus.

Audiani.] Hos Epiphanius haresi 70. Audianos, siue Odianos vocat, & B. Augustinus in catalogo ipso num. 50. Vadianos, siue Antropomorphas. hi ab Audio quodam, qui fuit temporib. Arrii, duxerunt originem. Is Audius, siue Audens fatuè intelligens illud, quod scriptum est: Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram: & humanam formam putauit habere diuinitatem, &

A corporis partibus esse distincti, non respiciens diuina scriptura sensum. & qui ita putabant inter illos, proprie Antropomorphytæ vocati sunt: eorundem alius error erat, danare faciliè Episcopos quod essent diuites, & alijs de causis. De his multa quoque Nicephorus lib. 1. hist. Eccles. c. 14. et lib. 13. ca. 16. & Theodoritus lib. 4. c. 9.

h. Hydroparastatæ.] Alias Hydroparastatæ, hos ex ipso nomine conijcere licet eos fuisse, quos Aquarios appellat Isidorus, & Gratianus, 24. q. 3. c. quidam autem quia solam aquam offerrent in calice sacramenti, apud Epiphanius haresi 46. illi qui à Tatiano orti vinum reprobabant, Tatiani dicti sunt, sed Theodoritus lib. 1. hæreticarum fabularum, Hydroparastatas vocat, qui Encratitis adnumerantur. de Aquarijs Augustinus in lib. de hæret. c. 64.

i. Tascodrogitæ.] Constitutione 2. nouellarum legum Theodosii Augusti. hi Ascodrogita, seu Ascodrogita appellatur. Epiphanius haresi 48. Tascodrogitas vocat, & cum Phrygastis, ac Montanistis coniungere videtur. hi cum cæteris eiusdem sectæ vetus, & nouum testamentum recipiunt, sed post prophetas, alios prophetas introducunt, nempe Montanum hæreticum, & Priscillam, & Maximillam impuras feminas.

K. Batrachitæ.] Alias Brachitæ, vt habet Alfonso Castrius, lib. 2. aduersus hæreses, ad Manicheos pertinens nimium notos, ut ait Lutsemburgus in catalogo hereticorum verbo, Brachitæ.] in his non facile percipias originem, aut appellationis rationem: sunt enim vt existimo vulgares, & barbare voces eo seculo notæ.

Marcelliani.] Marcelliani, vt scribit Epiphanius haresi 72. à Marcello quodam ex Ancyra Galatiæ vrbe originem trahente, appellati sunt: hic Marcellus in principio cum Sabellio se iure diffamatus est, sed sæpe conatus est se tutari: at à multis accusatus est, quod in eisdem perseveraret, fortassis ductus penitentia se aliquo do correxit: nam pro ipso orthodoxi quidam defensiones ediderunt. ceterum Imperator in d. l. Arriani, quam nunc interpretamur inter hæreticos ponit Marcellianos. non desunt, qui putent Marcellianos dictos à Marcellina quadam sociâ sectæ Carpocratitæ, quæ colebat imagines quidem Iesu, & Pauli, atque Homeri poetæ simul, & Pythagoræ adorando, incensumque ponendo, vt B. Augustinus scripsit. in sus de Marcello vide Nicephorus lib. 8. c. 53. hist. Eccles.

m. Encratitæ.] Hos B. Epiphanius haresi 46. & diuus Augustinus, tom. 6. lib. de hæresibus, c. 25. Encratitas vocant, alij Engratitas, siue Engratistas appellant. idem dicuntur Tatiani à Tatiano quodam, à quo sunt instituti. hi nuptias damnant, atq; omnino pares eas faciunt se creaturionibus, cæterisque turpibus fornicationibus, omnem animatorum esum euitant. Epiphanius Tatianos, & Encratitas ita discernit, vt Encratitas Tatiani schismaticos dicat. Damascenus vero Encratitas quasdam Tatiani reliquias esse dicit.

n. Apotacitæ.] In multis Codicibus loco huius vocis Apotacitæ, legitur Carpocratitæ, sed nos cõsulto Carpocratitarum vocem omisimus, vt instituto Eymærici deseruiremus, qui eos hic hæreticos

Hydroparastata.

Tascodrogiti.

Batrachitæ.

Marcelliani.

Encratista.

Apotacitæ.

instituit numerare quos in iure canonico non inueniat enumeratos. constat autem Carpocratias . siue Carpocratianos nominatos esse in iure canonico, ca. quidam autem. 2. q. 3. Eymeric. supra par. 2. q. 6. Apotacitas B. Augustinus heresi 40. Apostolicos, & Apotacitas appellat; Epiphanius vero her. 61. Apostolicos, seu Apotacticos. eisdem Damascenus vocat Apotacticos, id est, secretos, vel selettos; hi enim Apotacticos tantum, hoc est, secretos ab alijs recipiebant, ventres coningibus detestabantur, & eos reprehendebant, qui res proprias possiderent. ydem ad Encratitas accedunt; quamuis aliam etiam praeter eos sentiant, & docerent.

Saccophori.

[Hoc solum loco memini me legisse Saccophoros, nulli enim veterum, quos ego viderim, aliquorum haereticorum meminere sub hac voce, quidam textus habent, Saccophoros. Bernardus Lutemburgus, & ipse hunc locum citans in catalogo haereticorum Saccopharos, ac ut in alijs eius libris est videre, Saccophatos, appellat, ac de perfidia Manicheorum esse dicit. itaque cum sint tot lectiones, nihil certi statui potest, & forte quae est absurdior, perior est, cum huiusmodi appellationes sepe vulgares sint, & barbarae. Petrus Godofredus in l. Arriani. C. de haeret. postquam haereticos, addit fortassis legendum: Siphoris, qui leguntur in definitionibus Ecclesiasticorum dogmatum, cap. 52. & dicuntur tingi non in nomine Patris, Filij, & Spiritus sancti, & ydem esse Conosiani noti. Haec haecenus ideo paulo diligentius referre placuit, ut hi haeretici, qui ignobiliores sunt, & minus cogniti saltem ex nomine innotescerent.

Q V A E S T I O X X X V I I I .

De Haereticis in Rom. curia, & extra damnatis à Delegatis Papae.

TRigesimo octava quaestio est: Haeretici a condemnati per delegatos domini nostri Papae, siue in curia Romana, siue extra, magis famosi, qui sunt?

Ad hanc respondemus, quod tempore domini Clementis vi. per dominum Cardinalem Album, delegatum in negotijs fidei, fuerunt condemnati tamquam haeretici pertinaces in Auinione, vbi tunc Romana curia residebat, ac etiam concremati, duo fratres Minotes: quorum vnus vocabatur frater Petrus Castillonis, & alter frater Nicho.

Post tempore domini Papae Innoc. vi. fuerunt condemnati per eundem dominum Cardinalem Album, alij duo fratres minores ibidem Auinione tamquam haeretici pertinaces, & etiam concremati, traditi curiae saeculari: quorum vnus vocabatur frater Mauritius, & alter frater Ioannes de Narbona.

Post tempore Urbani Papae v. fuerunt etiam noverem fratres de ordine Beati Francisci, (quorum quidam fuerunt fratres Minores, quidam Fratres celli de tertio ordine in Viterbio, vbi tunc Rom. curia residebat) tamquam pertinaces haeretici con-

demnati, & arsi, traditi brachio saeculari, quorum nomina in processibus continentur.

Extra autem Romanam curiam fuerunt quamplures alij nostris temporibus condemnati tamquam haeretici pertinaces. Na tempore domini Papae Bonifacii viij. fuit per Episcopum Parmensem, & per fratrem Manfredum Inquisitorem, de ordine Praedicatorum Geraldus Segarellus tamquam famulos haeretici condemnatus, & crematus in ciuitate Parmensi in Italia.

Et post tempore domini Clementis Papae v. Dulcinus Nouariensis famulos haeretici in eisdem partibus, ut pertinax haeretici condemnatus pariter, et combustus cum Margarita conforre sua.

Post tempore praedicti domini Ioan. xxij. in Marsilia per Episcopum, & Inquisitorem de ordine fratrum Minorum, fuerunt condemnati, & cremati tamquam haeretici pertinaces quatuor fratres Minor. quorum nomina memoriae non habetur, sed inde factis processibus continentur.

Post quorum combustionem quamplures de quibus fuerunt, ut haeretici condemnati in Lunello, in Narbona, in Capite stagni, Biteris, & diversis alijs partibus. Prouinciae Narbonae, qua afferre bant praedictos quatuor fratres Minor. combustos, martyres Christi, credentes erroribus eorumdem.

Tempore domini Clem. vi. in ciuitate Biteris de mandato eiusdem fuit exhumatus Fr. Petrus Ioan. de ord. fratrum Minor. & post mortem haeretici condemnatus, & ossa eius tracta, & combusta.

In Catalonia et fuerunt concremati, ut haeretici Beguardi aliqui, scilicet Durandus de Balcho, & erund. & Petrus Olerij Maioricens. Bonanatus Barchin. Guliermus Gilberti. Valentignis. & frater Arnald. Montanerij de ord. fratrum Minorum, de villa Podij Certani: hic non fuit combustus, sed in absentia pertinax haeret. condemnatus, de quibus omnibus dictum est supra.

Multj alij sunt haeretici in diuersis mundi partibus, & praesertim in Carcaffona, & Tholosa, & Sede Vergelli, ac comitatus Castri boni, finibus condemnati: quorum nomina memoriae non habentur, licet in processibus reperiantur, quae de seutere esset longum.

C O M M E N T . L X I I I .

HAeretici condemnati per delegatos, &c. Historiam eorum, qui in hac quaestione commemorantur, copiose explicauimus cum Eymeric. supra in hac 2. par. q. 9. o. 11. & seq. ex quibus patet, quod quisque tempore ex his haereticis vixerit, quid sentierit, qualemue exitum habuerit: ac propterea ne eadem inutiliter hic repetantur, loca indicasse erit satis, quae de eorum notitia haberi possit.

Q V A E S T I O X X X I X .

Qui dicendi sint Haesiarchae.

Rigesima nona quaestio est: Haesiarchae, qui dicendi sunt?

Ad hanc respondemus, quod sicut